

**ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА**

**Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки і психології початкової освіти**

**СИЛАБУС
практики**

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Код дисципліни	ОК. 11
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-наукова програма	«Початкова освіта»
Обсяг дисципліни	5 кредитів ECTS (150 академічних годин)
Форми контролю	Диференційований залік

м. Глухів, 2022-2023 навчальний рік

Анотація курсу.

Ефективна професійна підготовка науково-педагогічних кадрів для фахової передвищої, вищої освіти вимагає синтезу її теоретичного та практичного складників, що є підґрунтям становлення майбутніх викладачів закладів освіти педагогічного профілю.

Зміст науково-педагогічної практики підпорядкований підготовці конкурентоспроможного педагога, викладача, науковця, який вправно володіє загальними і фаховими компетентностями та соціальними навичками, здатного до розв'язання комплексних проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки знань і професійної практики, здійснення наукової, педагогічної роботи в закладах першого рівня загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти. Також цей освітній складник покликаний фокусуватися на виконанні здобувачами освіти основних дослідницьких завдань у діяльній площині. Зокрема, аспіранти опановують реалізацію методологічних підходів до педагогічної дослідницької діяльності за темою дослідження, набувають досвіду організації і проведення констатувального етапу експерименту, а також апробують навички і здатності визначення дієвого й оптимального діагностувального інструментарію та інструментарію для обробки результатів експерименту.

Програма ОК «Науково-педагогічна практика» розроблена відповідно до основних нормативних документів, що регламентують освітній процес у закладах фахової передвищої освіти (Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.) зі змінами, Закон України «Про освіту» (2017 р.), постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» зі змінами; стратегічних орієнтирів та тенденцій сучасної освіти у вітчизняному, європейському та світовому вимірах; вимог нормативно-правових актів, що регламентують підготовку здобувачів третього рівня вищої освіти освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії».

Пропонований освітній компонент реалізується на підставі таких документів:

- Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (поза аспірантурою) та докторантурі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;
- Положення про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка;
- Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка.

«Науково-педагогічна практика» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти професійної підготовки фахівців є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми «Початкова освіта» для здобуття аспірантами кваліфікації «Доктор філософії» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта і має на меті набуття здобувачами професійних умінь, навичок і здатностей реалізації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та першого рівня загальної середньої освіти й набуття універсальних навичок дослідника-педагога.

Мета та завдання практики.

«Науково-педагогічна практика» є важливим складником підготовки науково-педагогічних кадрів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, що передбачає формування в аспірантів професійних умінь і навичок у процесі ознайомлення з навчальною, методичною, науковою та організаційною діяльністю викладача закладу фахової передвищої освіти, вчителя початкових класів та набуття досвіду професійної діяльності.

Метою науково-педагогічної практики є *поглиблення, апробація та закріплення* теоретичних знань і практичних умінь, навичок, *формування* у здобувачів освіти системи здатностей здійснювати професійну діяльність в освітньому середовищі закладу фахової передвищої освіти та першого рівня загальної середньої освіти на продуктивному рівні; *набуття* досвіду самостійної науково-дослідної роботи та педагогічної діяльності в

контексті теми наукової проблеми; *опанування* загальними й фаховими компетентностями й соціальними навичками, що дозволяють ефективно реалізовувати наукову, педагогічну роботу в закладах першого рівня загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти педагогічного профілю; *виконання* завдань констатувального етапу педагогічного експерименту в межах науково-педагогічного дослідження за обраною темою.

У перебігу науково-педагогічної практики вирішуються такі основні **завдання**:

- закріплення, розширення та поглиблення теоретичних знань із психолого-педагогічних, фахових дисциплін у науково-дослідницькій діяльності;
- оволодіння практичними навичками науково-методичного забезпечення освітнього процесу в закладах фахової передвищої, першого рівня загальної середньої освіти;
- набуття досвіду самостійної організації освітнього процесу у закладі фахової передвищої освіти (проведення різних видів навчальних занять (лекційних, практичних, консультацій тощо) з використанням інноваційних освітніх технологій;
- набуття досвіду науково-дослідницької діяльності, оволодіння сучасними методами та технологіями роботи з науковою інформацією та емпіричними даними (аналіз, синтез, узагальнення);
- формування вмінь створювати і підтримувати оптимальне освітнє середовище, що сприятиме досягненню навчальних цілей;
- формування потреби в самоосвіті, професійному зростанні, саморозвитку, самореалізації та науково-дослідницькій активності;
- засвоєння сучасних методів проведення науково-педагогічних досліджень, обробки й аналізу їх результатів;
- адаптування міждисциплінарних знань і вмінь в організації і проведенні експериментального дослідження;
- застосування сучасних діагностичних інструментів і засобів у науково-педагогічних дослідженнях;
- опанування засобів презентації (і візуалізації) результатів педагогічного експерименту;
- формування здатності впровадження сучасних цифрових технологій у педагогічному експериментуванні;
- опублікування наукових результатів у збірниках матеріалів конференцій (1 тез), у фахових виданнях (1 стаття);
- участь у науковій конференції, семінарі: підготовка доповіді (1);
- розвиток дослідницької культури, формування академічної доброчесності під час провадження освітнього процесу, дослідницької діяльності.

Міжпредметні зв'язки: «Науково-педагогічна практика» є обов'язковим освітнім компонентом навчального плану ОНП «Початкова освіта», що реалізується з опертям на міждисциплінарні знання та вміння, набуті аспірантами у процесі вивчення таких дисциплін: «Технологія наукових досліджень», «Наукова комунікація українською мовою», «Наукова англomовна комунікація», «Цифрові технології в наукових дослідженнях», «Психологія та педагогіка освіти з методикою викладання», «Компетентнісно орієнтована початкова освіта», «Реалізація концепції НУШ у початковій освіті».

2. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті виконання завдань практики здобувач повинен **набути таких компетентностей і програмних результатів навчання:**

Інтегральна компетентність: здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері

початкової освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення

Таблиця 1.

Перелік загальних компетентностей

ЗК 1.	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
ЗК 3.	Здатність спілкуватися українською мовою як державною усно й письмово; конструктивно й неупереджено аналізувати філологічні проблеми на засадах академічної доброчесності та етики наукової співпраці, демонструвати культуру наукового мовлення під час проведення, презентації та обговорення результатів наукового дослідження.
ЗК 5	Здатність використовувати цифрові технології в професійній і науковій діяльності.
ЗК 6	Здатність до професійно-педагогічної комунікації, налагодження й підтримки контактів з учасниками наукового дискурсу, до вільного обговорення професійних, комунікативних проблем в усному та писемному форматах наукового мовлення, на високому рівні презентувати дослідницьку роботу науковій спільноті.
ЗК 7	Здатність до проведення самостійних досліджень на сучасному рівні, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 8	Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу (лідерство) та підприємливість, ефективно діяти в команді.

Таблиця 2.

Перелік спеціальних компетентностей

СК 1	Здатність інтегрувати знання з різних галузей, планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях освітньої галузі та суміжних галузей, бути визнаними на національному та міжнародному рівнях.
СК 2	Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти досліджень, цифрові засоби, інструменти, ресурси й технології для провадження досліджень і створення інновацій у сфері початкової освіти, а також в освітній діяльності.
СК 3	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері початкової та вищої освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
СК 5	Здатність до навчання впродовж життя, безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК 6	Здатність здійснювати та організовувати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти на засадах компетентнісного підходу
СК 7	Здатність поцінювати й пропагувати високу культуру професійної комунікації, вільно послуговуватися нормами наукового мовлення, розвивати й удосконалювати чуття мови в собі та інших учасників наукового, освітнього дискурсів, усвідомлювати їх цінність, ефективність і важливість, стежити за новітніми публікаціями та нормативними виданнями в початковій і вищій освіті.
СК 9	Здатність розробляти програми науково-педагогічних досліджень згідно з методологічними підходами; визначати науково-педагогічну проблему, формулювати гіпотезу, мету й завдання наукового пошуку, визначати структуру наукової роботи та рубрикацію її змістового наповнення.
СК 10	Здатність організовувати освітній процес на першому рівні (початкова освіта) повної загальної середньої освіти та ЗВО на засадах компетентнісно орієнтованого підходу.
СК 11	Здатність здійснювати кількісну та якісну обробку результатів науково-педагогічного дослідження.
СК 13.	Здатність застосовувати знання основ психолого-педагогічної діяльності, традиційні та інноваційні форми, методи навчання й викладання, педагогічні технології в освітній діяльності

Таблиця 3.

Перелік програмних результатів навчання

ПРН 1	Розв'язувати комплексні проблеми професійної діяльності, науки та/або інновацій у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей, створювати передові концептуальні та методологічні знання, реалізовувати інновації відповідно до вимог Концепції НУШ та компетентнісного підходу.
ПРН 2	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми початкової освіти державною й іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.
ПРН 3	Формулювати й перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, узагальнювати результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень у сфері початкової освіти.
ПРН 4	Глибоко розуміти загальні принципи та методи педагогічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері початкової освіти та у викладацькій практиці з дотриманням норм професійної та академічної етики.
ПРН 5	Аналізувати стан і прогнозувати розвиток початкової освіти в Україні та поза її межами, пропонувати ефективні рішення щодо вирішення проблем початкової освіти, оцінювати результати впровадження інновацій.

ПРН 6	Застосовувати сучасні інструменти й технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/ або складної структури, технології роботи з відкритими даними, базами даних та інформаційними системами.
ПРН 7	Застосовувати сучасні методи й інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері початкової освіти й у дотичних міждисциплінарних напрямках, для саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.
ПРН 9	Розробляти й досліджувати концептуальні моделі освітніх процесів і систем, їх наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, організувати освітній процес у закладах фахової передвищої та вищої освіти.
ПРН 11	Спілкуватися академічною українською та іноземною мовами усно й письмово, продукувати наукові тексти різних жанрів, вільно взаємодіяти в науковому і професійному середовищах, науково комунікувати з фахової тематики з фахівцями різних сфер професійної діяльності.
ПРН 12	Організувати теоретичне та експериментальне дослідження в галузі початкової освіти, визначати завдання дослідницького пошуку та ефективно планувати час для отримання необхідних результатів; проектувати, конструювати, організувати й аналізувати власну дослідницько-пошукову діяльність і формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації.
ПРН 16	Здійснювати пошук і впроваджувати прогресивні ідеї, практики в професійній і науковій діяльності; дотримуватися принципів академічної доброчесності; проявляти авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності.
ПРН 17	Дбати про власну комунікативну культуру, усвідомлювати необхідність її збагачення та постійного вдосконалення, прагнути до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, побудови кар'єри, командної взаємодії.

Результати навчання визначаються за рівнями сформованості професійної компетентності здобувача (творчий, високий, достатній, низький), що формуються на основі мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісно-операційного, рефлексивно-результативного її складників за визначеними критеріями та показниками до них.

Робочий план

Таблиця 4.

«Науково-педагогічна практика»

Форма навчання	К у р с	С е м е с т р	Загальне навантаження		Тривалість У тижнях	Вид семестрового контролю Залік
			Європейський кредити	Години		

Денна	II	IV	5	150	5	+
Заочна	II	IV	5	150	5	+

Організація виконання програми практики.

Таблиця 5.

**Структура залікових кредитів практики
«Науково-педагогічна практика»**

Модуль 1. Навчально-методична робота в закладах фахової передвищої освіти (2 тижні)	
1.1. Навчальна робота	
1.	<p>Проведення різних видів навчальних занять в закладах фахової передвищої освіти з дисципліни відповідно до напрямку дисертаційного дослідження аспіранта, з яких: для денної форми - 2 лекційні; 2 практичні; для заочної форми - 1 лекційне; 1 практичне; проведення консультацій для студентів з дисципліни за вибором аспіранта.</p> <p>Дотримання взаємозв'язку науково-дослідницького та навчального складників під час використання дидактичного матеріалу, послуговування власними науковими дослідженнями як засобом удосконалення організації та реалізації освітнього простору.</p>
1.2. Методична робота	
2.	Розроблення проекту силабусу з дисципліни за вибором відповідно до тематики дисертаційного дослідження аспіранта.
3.	Розроблення методичного супроводу для проведення навчальних занять з дисципліни за вибором аспіранта відповідно до напрямку дослідження (лекційні заняття – 2; практичні заняття – 2; презентації, схеми, ментальні карти, роздаткові матеріали тощо).
3.	Розроблення комплексу тестових завдань для підсумкового оцінювання якості засвоєного навчального матеріалу з дисципліни за вибором аспіранта відповідно до напрямку дослідження.
4.	Підготовка доповіді на методичному об'єднанні / семінарі з обраної тематики дослідження. Участь у засіданнях кафедри, методичних семінарах тощо.
Модуль 2. Дослідницька робота в закладах першого рівня загальної середньої освіти (2 тижні)	
5.	<i>Підготовчий етап:</i> підготовка до проведення констатувального етапу дослідження; визначення репрезентативності експериментальної вибірки; визначення логіки організації і провадження експериментального дослідження.
6.	<i>Експериментальний етап:</i> організація і проведення експериментальних зрізів; обробка отриманих експериментальних результатів із застосуванням статистичних методів чи якісних характеристик досліджуваного феномену.
7.	<i>Підсумковий етап:</i> самоаналіз виконаної роботи (визначення аспірантом, яких помилок припустився через нестачу професійних знань і умінь, яких - через особистісні якості (способи взаємодії, рівень емпатії, стиль спілкування, емоційність тощо).

Модуль 3. Науково-дослідницький складник (1 тиждень)	
8.	Оприлюднення результатів експериментального дослідження (підготовка публікаційних матеріалів, участь у конференціях, семінарах тощо). Самоаналіз результатів практики, рефлексія, самодіагностика власних досягнень за результатами проходження практики. Викладення основних результатів експериментального дослідження на засіданні кафедри.
9.	Підготовка звітної документації про проходження науково-педагогічної практики. Захист результатів практики.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

комп'ютерний клас;
 ОС Microsoft Windows;
 пакет Microsoft Office;
 Web браузер; доступ до мережі Інтернет

Організаційні основи науково-педагогічної практики.

Перший етап науково-педагогічної практики охоплює такі завдання:

- 1) Оформлення договорів про проходження практики.
- 2) Участь в настановній конференції з організації науково-педагогічної практики. Співбесіда з науковим керівником щодо уточнення завдань і змісту практики,
- 3) Ознайомлення з порядком реалізації основних положень, вимог і документів, що регламентують діяльність закладу, який є базою практики; відділення; викладацького складу. Ознайомлення з порядком організації планування, ведення та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти.
- 4) Ознайомлення з основами організації навчально-методичної роботи в закладі фахової освіти.
- 5) Аналіз навчальних планів спеціальності, що відповідає напрямку дослідження аспіранта, з метою вибору дисциплін, з яких планується проведення навчальних занять, а також робочих програм цих дисциплін. Складання сітки проведення занять.
- 6) Відвідування занять з метою вивчення педагогічного досвіду провідних викладачів відділення закладу фахової передвищої освіти тощо.
- 7) Відвідування занять інших аспірантів-практикантів, в тому числі за допомогою засобів дистанційних технологій. Обговорення відвіданих занять, виявлення переваг та недоліків.
- 8) Підготовка планів-конспектів навчальних занять з використанням інноваційних педагогічних технологій та їх методичного забезпечення, а також власних напрацювань у контексті дисертаційного дослідження.
- 9) Підготовка та коригування експериментальних матеріалів для проведення дослідження в початковій школі.

Другий етап науково-педагогічної практики передбачає:

- 1) Ознайомлення із організацією освітнього процесу в закладі першого рівня загальної середньої освіти (нормативні засади, учнівський колектив, освітнє середовище тощо).
- 2) Проведення констатувального етапу дослідження в закладі першого рівня загальної середньої освіти.
- 3) Обробка отриманих експериментальних результатів дослідження.

Третій етап науково-педагогічної практики передбачає:

- 1) Оприлюднення результатів експериментального дослідження (підготовка публікаційних матеріалів (тез, статті відповідно до теми дослідження),

- оприлюднення результатів на науковій конференції, семінарі, вебінарі (виступ із доповіддю)).
- 2) Самоаналіз результатів практики, рефлексія, самодіагностика власних досягнень за результатами проходження практики.
 - 3) Викладення основних результатів експериментального дослідження на засіданні кафедри. Презентація ключових ідей щодо подальшої реалізації дослідження.
 - 4) Підготовка звітної документації про проходження науково-педагогічної практики.
 - 5) захист результатів практики у встановленому порядку.

Практика оцінюється відповідно до розподілу балів за видами робіт у межах змістових модулів, що підлягають контролю і подані нижче:

Таблиця 3.

Види роботи та бали оцінювання

Вид роботи	Кількість балів (макс.)
Змістовий модуль 1. Навчально-методична робота в закладах фахової передвищої освіти	30 балів
Змістовий модуль 2. Дослідницька робота в закладах першого рівня загальної середньої освіти	30 балів
Змістовий модуль 3. Науково-дослідницький складник	30 балів
Звітна документація та захист практики	10 балів
Всього	100 балів

Критерії оцінювання результатів практики

Підсумкову оцінку практики виставляє науковий керівник аспіранта на основі представлених звітних матеріалів та виступу аспіранта на засіданні випускової кафедри або кафедри, де працює науковий керівник, виходячи з таких критеріїв:

- креативність, активність, ініціативність аспіранта у процесі виконання завдань практики;
- якість, коректність, теоретична ґрунтовність і практична доцільність розроблених методичних матеріалів;
- ґрунтовність репрезентації власного наукового доробку;
- змістовність виступу на конференції;
- дотримання аспірантами етичних правил, правил внутрішнього розпорядку закладів освіти;
- доцільність впровадження наукових здобутків на заняттях;
- повнота, логічність і досконалість звіту про проходження практики;
- коректність використовуваного критеріального апарату;
- відповідність обраного діагностичного інструментарію;
- репрезентативність експериментальної вибірки;
- ґрунтовність та об'єктивність кількісної та якісної інтерпретації результатів наукового пошуку;
- відповідність констатувального етапу експерименту змістово-сутнісній характеристиці досліджуваного феномену;
- обґрунтованість і переконливість презентації основних результатів експериментального дослідження;
- наявність ключових ідей щодо подальшого наукового пошуку дослідження.

Оцінка результатів практики

Оцінка результатів науково-педагогічної практики пропонується науковим керівником рекомендаційно. Підсумкову оцінку надає кафедра за результатом виступу здобувача и обговорення презентованих ним звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

Таблиця 4.

Шкала оцінювання знань.

За школою ECTS	За 100 бальною шкалою ECTS	Значення оцінки за рівнями сформованості ЗК, ФК, ПРН
A	90-100	Високий рівень володіння сформованими компетентностями, ПРН
B	82-89	Достатній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
D	64-73	Середній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
E	60-63	Рівень оволодіння ЗК, ФК, ПРН нижче середнього
FX	35-59	Низький рівень сформованості ЗК, ФК, ПРН
F	1-34	Дуже низький рівень сформованості ЗК, ФК, ПРН

Інформаційне забезпечення:

Основні джерела

1. Аносов І.П., Елькін М.В., Головкова М.М., Коробченко А.А. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2015. 218 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям : навч. посіб. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
4. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. 398с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Слово, 2009. 240 с.
6. Курок В. П., Воїтелева Г. О. Наукові дослідження в підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій: навч. посіб. Глухів. 2018. 270 с.
7. Лівінський О.М., Курок О.І., Гридякін В.М., Зінченко В.П. Методологія і методи наукових досліджень. Навчальний посібник. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2012. 196 с.
8. Лузан П. Г., Сопівник І. В., Виговська С. В. Основи педагогічних досліджень : навч. посіб. Київ. 2010. 219 с:
9. Лузан П.Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. 4-те вид. доп. Київ: НАКККіМ, 2012. 368 с.
10. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. К., 1990. 239 с.
11. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. Методологія педагогічного дослідження: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 439 с.

Додаткові джерела

12. Аносов І.П., Елькін М.В., Головкова М.М., Коробченко А.А. Основи науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2015. 218 с.
13. Бабенко В.В. Основи теорії ймовірностей і статистичні методи аналізу даних у психологічних і педагогічних експериментах: навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені І. Франка, 2009. 184 с.
14. Панасенко Е. Принципи організації та проведення педагогічного експерименту (1945–1991 рр.). *Витоки педагогічної майстерності*, 2012. Вип. 9. С. 181–187.
15. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ: ЦС, 2015. 32 с.

Електронні джерела

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
2. Закон України «Про освіту». від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2145-19>
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#n157>
4. Наукова та інноваційна діяльність України : Статистичний збірник. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_nauka_2017.pdf
5. Галевич О., Штогрин І. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: метод. рекомендації з впровадження. Львів. 2008. 20 с. // Методологія наукової роботи. URL: http://nauka.ho.ua/books_dis.htm
6. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL: <http://lib.pu.if.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>
7. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: Знання, 2005. 486 с. URL : <http://www.info-library.com.ua/books-book-105.html>.
8. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. 117 с. URL: https://ula.org.ua/images/uba_document/programs/academ_integrety/Academ_4_12_red1.pdf
9. Наказ МОН №801 від 13.07.21 «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2021/07/13/013.Poch.osv.13.07.docx> (дата звернення: 21.08.2022).
10. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Українські підручники онлайн. URL : http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_ortinskiy_vl
11. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII VIII // База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

12. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.) / МОН України. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf> (дата звернення 15.02.2020)

13. Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2012. 304 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rudenko_Volodymyr/Matematychna_statystyka.pdf (дата звернення 23.08.2020)

14. Педагогічний експеримент : навч.-метод. посіб. / [укладач О. Е. Жосан]. Кіровоград : Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2008. 72 с. URL: <http://library.kr.ua/elib/zhosan/pedekspnmp.pdf> (дата звернення 14.07.2020)

15. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. URL: <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf> (дата звернення 14.07.2020)